

Uzasadnienie prowadzenia studiów na danym kierunku, poziomie i profilu, w tym:

a) Koncepcja kształcenia i cel prowadzenia kierunku/specjalności studiów:

Koncepcja kształcenia na specjalności „**Filologia białoruska**” (w ramach kierunku „**Filologia wschodniosłowiańska**” w zakresie studiów stacjonarnych I stopnia) jest zgodna ze strategią rozwoju Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, której nadrzędnym celem jest jedność prowadzonych badań naukowych i kształcenia.

W ramach funkcjonowania w strukturze Wydziału Neofilologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Instytut Filologii Rosyjskiej i Ukraińskiej opiera swoją koncepcję kształcenia na starannie opracowanym, monitorowanym i udoskonalanym programie kształcenia, reagującym na potrzeby pracodawców zapewniającym solidne podstawy wiedzy i umiejętności w zakresie posługiwania się językiem rosyjskim i/lub językiem ukraińskim – jako językami kierunkowymi poszczególnych specjalności – w połączeniu z językami obcymi zachodnioeuropejskimi (w ramach specjalności dwujęzycznych), jak i gruntowne wykształcenie humanistyczne.

W ramach kierunku „**Filologia wschodniosłowiańska**” oferowane dotychczas są następujące specjalności studiów:

Studia stacjonarne I stopnia:

- Kierunek „**Filologia wschodniosłowiańska**”, specjalność „**filologia rosyjska**”,
- Kierunek „**Filologia wschodniosłowiańska**”, specjalność „**filologia ukraińska**”,
- Kierunek „**Filologia wschodniosłowiańska**”, specjalność „**filologia rosyjska z filologią angielską**”,
- Kierunek „**Filologia wschodniosłowiańska**”, specjalność „**filologia ukraińska z filologią angielską**”,
- Kierunek „**Filologia wschodniosłowiańska**”, specjalność „**filologia rosyjska z filologią ukraińską**”,
- Kierunek „**Filologia wschodniosłowiańska**”, specjalność „**filologia rosyjska z lingwistyką stosowaną**”.

Studia niestacjonarne I stopnia:

- Kierunek „**Filologia wschodniosłowiańska**”, specjalność „**filologia rosyjska**”.

Kierunek studiów „**Filologia wschodniosłowiańska**” należy do obszaru nauk humanistycznych. Efekty uczenia się, zdefiniowane dla ww. kierunku, obejmują zagadnienia z dwóch głównych dyscyplin naukowych, tj. językoznawstwa i literaturoznawstwa. Jest to rezultat zarówno tradycji badań naukowych, prowadzonych od 1965 r. w Instytucie Filologii Rosyjskiej i Ukraińskiej (wcześniej: Katedrze – a następnie – Instytucie Filologii Rosyjskiej), jak również celów kształcenia stawianych absolwentom rusycystyki i ukrainistyki, tzn. znajomości języka rosyjskiego i/lub języka ukraińskiego oraz języka białoruskiego, realiów językowych, literackich i kulturowych obszaru wschodniosłowiańskiego, ze szczególnym uwzględnieniem Rosji i Ukrainy oraz krajów Europy Zachodniej i USA (w ramach specjalności z j. angielskim, tj. filologii

rosyjskiej z filologią angielską i filologii ukraińskiej z filologią angielską) oraz umiejętności oceny kontekstu kulturowo-społecznego.

W programie poszczególnych specjalności studiów I stopnia szczególna uwaga skoncentrowana jest na potrzebie wyposażenia studentów w wiedzę teoretyczną, zapoznania z najnowszymi tendencjami i nurtami rozwoju nauk humanistycznych oraz uzmysłowienia studentom poszczególnych specjalności szerokiej możliwości praktycznego wykorzystania nabytej wiedzy, umiejętności i kompetencji.

Wyposażenie absolwentów w wiedzę oraz umiejętności interpretacji zjawisk i kontekstów językowych, literackich i kulturowych obszaru wschodniosłowiańskiego z jednoczesną ich konfrontacją z tłem językowo-literackim i płaszczyzną kulturową Polski przyczynia się do kształtowania absolwentów świadomych konieczności dialogu w świecie podlegającym z jednej strony tendencjom globalizacyjnym, z drugiej zaś zmagającym się z problemami lokalnymi.

Program studiów w ramach poszczególnych specjalności umożliwia nabycie i doskonalenie fundamentalnych kompetencji i umiejętności pożądaných na rynku pracy, takie jak samokształcenie, pracę zespołową, promuje dokonywanie samodzielnych wyborów, daje możliwość kształcenia interdyscyplinarnego, wzmacnia postawę odpowiedzialności i decyzyjności.

b) Możliwości zatrudnienia (typowe miejsca pracy) dla absolwentów kierunku studiów

Specyfika studiów w zakresie specjalności „Filologia białoruska” w zakresie kierunku „**Filologia wschodniosłowiańska**” wymaga opanowania przez studentów wiedzy i umiejętności praktycznych, takich jak znajomość języka i realiów kulturowych poznawanego/-ych kraju/-ów z zakresu obszaru wschodniosłowiańskiego, co z kolei umożliwia dokonywanie na prawidłowej oceny kontekstu kulturowo-społecznego określonych zjawisk z zakresu języka, literatury i kultury.

Absolwent studiów na kierunku „**Filologia wschodniosłowiańska**”, specjalność „**Filologia białoruska**” jest otwarty na poznawanie innych kultur oraz świadomy konieczności przeciwstawiania się stereotypom kulturowym i narodowym, z poszanowaniem i tolerancją odnosi się do konieczności zrozumienia odrębności kulturowej na poziomie różnic narodowych i społecznych, dostrzega niezbędność dążenia do intensyfikacji kontaktów kulturalnych i naukowych między Polską a krajem/krajami obszaru wschodniosłowiańskiego, rozumie wartość społeczeństwa opartego na wiedzy oraz konieczność samodzielnego uczenia się i kształtowania indywidualnego profilu kształcenia.

Absolwent kierunku „**Filologia wschodniosłowiańska**”, specjalność „filologia białoruska” oprócz kwalifikacji językowych, posiada wiedzę z zakresu językoznawstwa, literaturoznawstwa, powiązań z tłem kulturowym oraz realiów krajów obszaru wschodniosłowiańskiego, a także ogólną wiedzę w obszarze nauk humanistycznych; jest bardzo dobrze przygotowany do zarówno dalszego kontynuowania nauki w ramach studiów o profilu ogólnoakademickim, jaki i profilu praktycznym.

Wiedza, umiejętności i kompetencje absolwenta będą na tyle szerokie i utrwalone, że będzie mógł on podjąć pracę zawodową wymagającą podejmowania samodzielnych

decyzji, identyfikowania i rozwiązywania problemów, umiejętności efektywnej komunikacji, organizacji pracy indywidualnej, jak i pracy zespołowej, posługując się w niej bardzo sprawnie językiem rosyjskim i/lub językiem ukraińskim oraz jednym z nowożytnych języków zachodnioeuropejskich (językiem angielskim lub językiem niemieckim). Absolwent studiów w zakresie kierunku „Filologia wschodniosłowiańska” jest świadomy znaczenia swojej wiedzy, własnych umiejętności, potrafi zaprojektować ścieżkę osobistego rozwoju. Po uzyskaniu uprawnień nauczycielskich (w ramach specjalności „filologia rosyjska z filologią angielską” specjalizacja pedagogiczna), ma wiedzę, umiejętności i kompetencje konieczne i uprawniające do nauczania języka angielskiego

Studia na kierunku **”Filologia wschodniosłowiańska”** / specjalność **„filologia białoruska”** pozwalają na rozpoczęcie działalności zawodowej w dziedzinach wymagających bardzo dobrej znajomości języka obcego oraz orientacji w kulturze, realiach i stosunkach polityczno-społecznych studiowanego obszaru językowego. Absolwenci mogą pracować w biurach tłumaczeń, w redakcjach prasowych, radiowych i telewizyjnych, w wydawnictwach, w innych instytucjach kultury, wszędzie tam, gdzie należy wykazać się umiejętnością formułowania tekstu pisanego i mówionego, redakcji tekstu i jego interpretacji na specjalistycznym poziomie. Nabyte umiejętności umożliwiają podjęcie pracy w sektorze turystyki.

Potencjalne miejsca zatrudnienia absolwenta studiów na kierunku **„Filologia wschodniosłowiańska”** / specjalność **„filologia białoruska”** to również wszelkie instytucje krajowe i międzynarodowe, wymagające zaawansowanej znajomości języka specjalności oraz specjalistycznej wiedzy z zakresu kultury i komunikacji interkulturowej; urzędy i agendy państwowe, placówki dyplomatyczne oraz organizacje pozarządowe współpracujące z krajami Europy Wschodniej, instytucje kultury oraz media w Polsce i za granicą, biura tłumaczeń, instytucje związane z obsługą ruchu turystycznego, a także przedsiębiorstwa polskie współpracujące z krajami Europy Wschodniej, jak również przedstawicielstwa firm z krajów wschodniosłowiańskich w Polsce. Dzięki możliwości wyjazdów i staży (zarówno w Rosji, na Ukrainie, jak i krajach Europy Zachodniej) absolwenci mogą łatwiej adaptować się w środowisku międzynarodowym.

c) Możliwości kontynuowania kształcenia przez absolwentów kierunku studiów:

Absolwent studiów pierwszego stopnia specjalności **filologia białoruska** otrzymuje tytuł zawodowy licencjata, który uprawnia go do kontynuowania kształcenia na studiach drugiego stopnia w tej samej lub pokrewnej specjalności oraz kształcenia w ramach studiów podyplomowych.

Absolwent studiów pierwszego stopnia może także kontynuować naukę na studiach II stopnia (magisterskich) w krajach, w których obowiązuje dwustopniowy system kształcenia uniwersyteckiego.

Absolwent studiów drugiego stopnia kierunku **„Filologia wschodniosłowiańska”** / specjalność **„filologia białoruska”** otrzymuje tytuł zawodowy magistra, który uprawnia go do kontynuowania kształcenia na studiach trzeciego stopnia – doktoranckich oraz dalszego kształcenia w ramach studiów podyplomowych (np. Studiów Podyplomowych

Kształcenia Tłumaczy Języka Rosyjskiego, realizowanych w Instytucie Filologii Rosyjskiej i Ukraińskiej, lub innych).

d) Informacje, czy utworzenie kierunku studiów przyczyni się do rozwoju kształcenia i badań naukowych:

Możliwość utworzenia nowego kierunku „**Filologia wschodniosłowiańska**” / specjalność „filologia białoruska” w ramach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I stopnia w sposób bezpośredni odnosi się do priorytetów, zawartych w „Strategii rozwoju Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu”.

Wieloletnie doświadczenie oraz znaczący dorobek naukowy i dydaktyczny pracowników Instytutu Filologii Rosyjskiej i Ukraińskiej stanowi gwarancję utrzymania najwyższej jakości standardów w zakresie prowadzonych badań naukowych oraz kształcenia. Stale utrzymujące się zainteresowanie ze strony kandydatów na studia pozwala z jednej strony z optymizmem patrzeć na możliwość utrzymania stabilnej pozycji poszczególnych specjalności studiów I stopnia, wchodzących w skład oferty dydaktycznej zarówno samego Instytutu Filologii Rosyjskiej i Ukraińskiej, jak i Wydziału Neofilologii UAM, z drugiej natomiast – stanowi solidną podstawę do możliwości powoływania nowych specjalności studiów, w zależności od zapotrzebowania rynku pracy, jak i zainteresowania samych kandydatów.

Propozycja utworzenia kierunku „**Filologia wschodniosłowiańska**” / specjalność „filologia białoruska” będzie sprzyjać dalszemu rozwojowi badań naukowych, prowadzonych przez pracowników Instytutu Filologii Rosyjskiej i Ukraińskiej, dążeniu do stałego doskonalenia i pogłębiania wiedzy oraz podnoszeniu poziomu nauczania poprzez m.in. odwoływanie się do najlepszych osiągnięć badawczych, zarówno w Polsce, jak i za granicą.

e) Informacje, czy utworzenie kierunku studiów sprzyjać będzie przemianom zachodzącym w sferze społecznej, gospodarczej oraz na rynku pracy.

Kierunek „**Filologia wschodniosłowiańska**” / specjalność „filologia białoruska” w pełni wpisuje się w ramy społecznej i kulturalnej misji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz nosi znamiona przedsięwzięcia o charakterze użyteczności społecznej i publicznej.

Ze względu na położenie geograficzne Polski, biegła znajomość języka rosyjskiego, ukraińskiego czy też białoruskiego jest równie ważna jak znajomość języka angielskiego w kontaktach międzynarodowych.

Odpowiedzią na powyższe wymogi rynku pracy jest oferta dydaktyczna, obejmująca szereg specjalności studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I stopnia w ramach kierunku filologia wschodniosłowiańska.

Oprócz zachowania wierności zasadzie jedności badań naukowych i kształcenia, należy podkreślić jeszcze jeden aspekt ściśle związany z propozycją powołania i utworzenia kierunku „**Filologia wschodniosłowiańska**” / specjalność „**filologia białoruska**”, który znajduje odzwierciedlenie w misji obywatelskiej i społecznej zarówno Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydziału Neofilologii, jak i samego Instytutu Filologii Rosyjskiej i Ukraińskiej.

Ww. aspekt wykracza poza płaszczyznę nauki i kształcenia, nosząc znamiona użyteczności publicznej. Nie trzeba podkreślać roli i znaczenia kierunku wschodniego dla polskiej polityki zagranicznej oraz – co szczególnie istotne obecnie – dla polskiej gospodarki. Ponadto, w ostatnich latach także w Unii Europejskiej, daje się zauważyć rosnące zainteresowanie tym obszarem geopolitycznym, zarówno pod względem politycznym i gospodarczym, jak i społecznym. Nie ulega wątpliwości, że ww. wzrost zainteresowania przekłada się na rosnące zapotrzebowanie na dobrze wykształconych i przygotowanych specjalistów-filologów biegle władających językami wschodniosłowiańskimi i tym samym stanowiących swoisty pomost pomiędzy Europą Wschodnią i zjednoczoną wspólnotą europejską.

Długoletnie doświadczenie bezpośrednich powiązań na różnych płaszczyznach i przenikanie się losów historycznych otwiera przed Polską możliwość odegrania istotnej roli w ramach działań Unii Europejskiej w obszarze wschodniosłowiańskim.

Z uwagi na obecne i rozszerzające się zaangażowanie i możliwości rozwoju kontaktów z krajami Europy Wschodniej, powołanie kierunku „**Filologia wschodniosłowiańska**” / specjalność „**filologia białoruska**” jest przedsięwzięciem, które wykracza poza ramy działalności stricte naukowej czy też o wymiarze dydaktycznym, a jawi się jako możliwość i szansa, służące rozwojowi zarówno Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Wydziału Neofilologii, Instytutu Filologii Rosyjskiej i Ukraińskiej, podniesieniu ich rangi zarówno w środowisku lokalnym, jak i szerzej – w ujęciu zarówno ogólnopolskim, jak i międzynarodowym.

Uwzględniając powyższe uzasadnienie merytoryczne, powołanie nowego kierunku „**Filologia wschodniosłowiańska**” / specjalność „**filologia białoruska**” odpowiada potrzebom obecnego rynku pracy m.in. w kontekście dynamicznie zmieniającej i ewoluującej sytuacji społeczno-politycznej na Białorusi.